

Gäller för: Akutmottagning Kungälv

Giltig från: 2022-07-06

Innehållsansvar: Anna Taipale Dyverfors, (anndy), Vårdenhetschef

Giltig till: 2023-02-06

Granskad av: Anna Taipale Dyverfors, (anndy), Vårdenhetschef

Godkänd av: Jerker Persson, (jerpe3), Verksamhetschef

Bakgrund

Det förekommer situationer med hot och våld på akutmottagningen. Dokumentet är genomläst och godkänt av arbetsledare på Securitas.

Syfte

Att skapa en trygg och lugn miljö i och runt akutmottagningen för personal och patienter.

Arbetsbeskrivning

- Assistera personal vid akuta hot och våldssituationer.
- Assistera personal vid transport av patienter och anhöriga (om oro eller säkerhetsrisk föreligger, tex vid uppvisat aggressivt beteende). Ingen väktare ska själv transportera patient utanför akutmottagningen.
- Assistera vid transport av avlidna.
- Eskort för sjukhuspersonal till deras fordon när dom slutat sitt pass mitt i natten.
- Inre och yttre rond.

Det är i första hand sektionsledare som är den person som alltid kan tilldela väktare arbetsuppgifter, i andra hand är det ledningsansvarig sjuksköterska. Väktare skall alltid meddela den ansvarige på akuten när väktare tänker lämna akuten för att utföra arbetsuppgifter som ligger utanför akuten.

Väktaren har rätt att under vissa omständigheter ingripa vid brott eller andra farliga situationer. Denna rätt kan inte jämföras med exempelvis Polisens befogenheter, utan är mer en rättighet som gäller generellt för alla svenska medborgare.

- Nödvarn
- Nödhandling
- Frihetsberövande-Gripande
- Skyddsvisitation
- Användande av handfängsel (endast väktare!)

- Beslag

FÖRKLARINGAR:

Nödvärn:

Vid nödvärn eller försvarsvåld, enligt Brottsbalkens BrB 24:1 finns det en rättighet som gör att Du kan:

- *Avvärja* ett överhängande eller påbörjat brottsligt angrepp på en person eller på egendom
- *Betvinga* den som på bar gärning påträffas och som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas.
- *Hindra* den som olovligen tränger in, eller att *avlägsna* den som olovligen trängt in i rum, hus, gård eller fartyg och då det gäller bostad, den som på uppmaning vägrar att lämna denna.

När det gäller nödvärn eller försvarsvåld skall man komma ihåg: Att inte bruka mer våld än nöden kräver. Lagen anger bara en gräns för våld och det är att våldet inte får vara uppenbart oförsvarligt kraftigt.

Nödhandling:

Enligt BrB 24:4 anses nöd föreligga när något hotas som ”samhället” anser vara skyddsvärt. Kravet för att man skall få företa en nödhandling är att en verklig fara för liv eller egendom föreligger, och att inga andra medel kan användas.

Vid nöd kan därför en handling eller ”gärning” utföras som normalt skulle vara straffbar, och man blir under dessa förutsättningar fri från ansvar.

Eftersom nödhandling ofta innebär att man kränker annans rätt skall anmälan alltid göras hos polisen.

Detsamma gäller när man använt sig av rätten till nödvärn.

Frihetsberövande-Gripande:

Enligt Rättegångsbalkens RB 24:7 2:a stycket äger envar rätt att under särskilda omständigheter göra ett frihetsberövande.

- Man kan således gripa en person på bar gärning eller på flyende fot som begår ett brott på vilket fängelse som påföljd.
- Man kan också gripa en person som myndigheterna har efterlyst för brott.

Rätten att gripa en person ”på flyende fot” upphör då personen förloras ur sikte. I detta fall lämnas ett gott signalement på gärningsmannen vid efterföljande avrapportering till polisen.

- Det är av vikt att brottet setts av väktare, att endast gripa på hörsägen eller andrahandsuppgifter är ej tillåtet. Andra exempel som ej är att betraktas som bar gärning är varularm i butik.

Väktare som i sitt bevakningsarbete har gripit en person med stöd av 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalkens skall lämna en skriftlig rapport om detta till polismyndigheten.

Laga befogenhet att använda våld vid gripande:

Om den som skall gripas åter sig till motvärn får du enligt BrB 24:2 och Polislagens PL 10:2 använda det våld som behövs för att klara av åtgärden. Men våldet måste vara försvarligt och stå i proportion till brottet.

Överskrids gränserna för det våld som kan anses försvarligt, blir handlingen i princip brottsligt.

Den som hjälper någon som enligt ovan har rätt att bruka våld har samma rätt till våldsanvändning som den ha hjälper.
Rapportera eventuell våldsanvändning till polisen vid överlämnandet av den gripne.

Skyddsvisitation:

När man berövat någon friheten har man också rätt att utföra en skyddsvisitation. Skyddsvisitation innebär att man känner utanpå den gripnes kläder för att undanröja föremål som kan vara farliga.
Meddela alltid polisen om du utfört skyddsvisitation eller ej.
Endast polisen får göra en mera noggrann kroppsvisitation för att t ex leta efter stöldgods eller dylikt.

Användande av handfängsel:

Väktarens möjlighet att använda handfängsel regleras i FAP 579-2. Förutsättningarna till användandet regleras i sin tur i Lag 1976:371 om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.15 §.

Denna lag säger att den häktade/gripne får beläggas med handfängsel endast

1. Under transport och annars under vistelse utanför förvaringslokalen, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl och
2. I övrig för att betvinga våldsamt uppträdande av den häktade, om andra medel isär sig otillräckliga och det är en oundgängligen nödvändigt med hänsyn till den häktades egen eller annans säkerhet till liv eller hälsa.

Punkt 1 är endast tillämplig vid ex häktestransporter, detta beslut görs av kriminalvårdsmyndigheterna. Vid ett gripande av väktare skall punkt 2 vara uppfylld innan den gripne får beläggas med fängsel.

Beslag:

Enligt rättegångsbalken kan den som griper en person även ta föremål i beslag som därvid påträffas. De föremål som tas i beslag måste vara tillgängliga t.ex. i händerna på den gripne. Väktare får ej eftersöka (visitera) dessa. De föremål som fås i beslag är sådant som skäligen kan antas:

- Ha betydelse för utredning av brott, dvs ha bevisvärde
- Vara stöldgods
- På grund av brott bli förverkat

Registrering av personuppgifter:

Registrering av personuppgifter regleras i *Personuppgiftslag* (1998:204) – PuL. Där anges bl.a. att man utan samtycke inte får automatisera behandling av personuppgifter. I vissa fall gäller lagen även för manuell behandling av personuppgifter om uppgifterna skall ingå i en ”strukturerad samling”

Med ”behandling av personuppgift” menas varje åtgärd som man vidtar beträffande personuppgifter vare sig det sker på automatiskt väg eller inte. Behandlingen är t.ex. insamling, registrering, lagring eller sammanställning.

Personuppgift är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person. En personuppgift kan avse tex födelsedatum, identitetsnummer, utbildning, familjeförhållanden, anställning, uppgifter om ekonomi eller fordonsinnehav osv. Den kan också vara en bild, olika uppgifter som kan hänföras till utseende eller andra uppgifter som kan identifiera en person.

Detta betyder att vi utan samtycke inte lagrar uppgifter i datasystem, pärmar eller motsvarande om utomstående personer på våra bevakningsobjekt. Information om utomstående personer får delges dem som behöver det tjänstens utförande och skall sedan förstöras.

Rättsskydd:

Väktare anställda i ett auktoriserat bevakningsföretag har enligt lagen om bevakningsföretag ett förstärkt rättsskydd. Skyddet är förbyggande och om någon hotar eller använder våld mot väktaren riskerar ha ett strängare straff än annars. Ett sådant brott är ”förgripelse mot tjänsteman” enl BrB 17:e kap.

Rättsskyddet gäller enbart då väktaren är i tjänst och har reglementsenlig tjänstedräkt. Vid tjänstgöring i civil klädsel skall legitimation med funktionsbeteckning VÄKTARE kunna uppvisas. Det förstärkta rättsskyddet gäller också om någon angriper eller hotar väktarens egendom eller familj. Även om någon hotar väktarens familj eller egendom föreligger förgripelse mot tjänsteman. Skydd mot hämnd gäller även när Du inte är i tjänst.

Brottskatalog:

Brott	Påföljd
Förargelseväckande beteende	Böter
Förolämpning	Böter
Grov förolämpning	Böter eller högst 6 mån fängelse
Ofredande	Böter eller högst 1 års fängelse
Hets mot folkgrupp	Böter eller högst 2 års fängelse
Åverkan	Böter
Egenmäktigt förfarande	Böter eller 6 mån fängelse
Skadegörelse	Böter eller 6 mån fängelse
Grov skadegörelse	Böter eller högst 4 års fängelse
Falskt larm	Böter eller 1 års fängelse
Olaga intrång	Böter
Grov olaga intrång	Böter eller högst 2 års fängelse
Olaga hot	Böter eller högst 1 års fängelse
Framkallande av fara för annan	Böter eller högst 2 års fängelse
Våldsamt motstånd	Böter eller högst 6 mån fängelse
Förgripelse mot tjänsteman	Böter eller högst 6 mån fängelse
Våld eller hot mot tjänsteman	Böter eller högst 4 års fängelse
Misshandel	Högst 2 års fängelse
Grov misshandel	Lägst 1 år högst 10 års fängelse
Olaga frihetsberövande	Lägst 1 år högst 10 års fängelse
Snatteri	Böter eller 6 mån fängelse
Stöld	Högst 2 års fängelse
Grov stöld	Lägst 6 mån högst 6 års fängelse
Rån	Lägst 1 år högst 6 års fängelse
Grovt rån	Lägst 4 år högst 10 års fängelse
Sabotage	Högst 4 års fängelse
Grovt sabotage	Lägst 2 år högst 10 års eller livstid fängelse

Straffrättslig immunitet:

Personer som har straffrättslig immunitet får inte frihetsberövas och kan inte ställas till svaras inför svensk domstol. En person som har immunitet måste stryka detta. De vanligaste identitetshandlingarna är diplomatpass eller identitetskort utfärdade av UD.

Om en person med straffrättslig immunitet begår ett brott får väktare inte gripa personen eftersom denne enligt internationella konventioner inte får frihetsberövas. Man får som väktare dock hindra diplomat att begå brott eller försätta med en brottslig handling.

Om en väktare måste ingripa mot person med straffrättslig immunitet:

- Begär och kontrollera legitimation
- Anteckna identitet, händelse, plats, tid, fordon osv
- Skriv utförlig rapport om detta som lämnas till chef samt polis

Rapporteringskyldighet:

FAP 579-2 Kap 9, 1 §:

Om en väktare i sitt bevakningsarbete får kännedom om att ett brott, som hör under allmänt åtal och som det kan följa fängelse på, begåtts mot den som bevakningen avser att skall väktaren lämna uppgifter om brottet till en polis så snart det sek.

Det är inte meningen att begreppet ”kännedom” ska innefatta rykten och andrahandsuppgifter av mer löslig karaktär, vars innehåll och vederhäftighet kan vara vansklig att bedöma. Inte heller kan det krävas av en väktare att han skall göra bedömningar av om en gärning, som kan misstänkas vara ett brott, kan vara straffri på grund av exempelvis nödhandling, nödvärn eller samtycke. A andra sidan kan det inte heller krävas för att rapporteringskyldigheten skall inträda att samtliga omständigheter kring gärningen är kända för väktaren eller att det står klart vem gärningsmannen är eller kan misstänkas vara. Detta är en fråga som polisens utredning i de fall en sådan inleds får ge svar på. Det kan även vara så att förhållandena hos den som bevakningen avser att skydda innefattar uppgifter som är sekretessbelagda enligt sekretesslagen. Innan rapportering enligt denna paragraf sker skall uppgifterna kontrolleras med ansvarig chef.

Här beskrivs vad riktlinjen innebär, vilka åtgärder som ska vidtas och på vilket sätt olika aktiviteter ska genomföras/utföras.

Ansvar

Verksamhetschefen ansvarar för att riktlinjen är känd och att avvikelser rapporteras.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Akutmottagning Kungälv

Innehållsansvar: Anna Taipale Dyverfors, (anndy), Vårdenhetschef

Granskad av: Anna Taipale Dyverfors, (anndy), Vårdenhetschef

Godkänd av: Jerker Persson, (jerpe3), Verksamhetschef

Dokument-ID: SV8998-723675610-35

Version: 6.0

Giltig från: 2022-07-06

Giltig till: 2023-02-06